

Taina Vallander

23.1.2023

Hallintovaliokunta
Eduskunta
HaV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto HaV 25.1.2023 klo 12.00

Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi, HE 207/2022 vp

- STTK pitää hyvistä työllisyyskehityksestä huolimatta hallituksen esityksen tavoitteita nostaa Suomen työllisyysaste pohjoismaiselle tasolle perusteltuna.
- Työllisyyden kuntakokeilujen vaikutuksista työllisyyteen ei ole vielä olemassa kattavaa arviointia. Hallituksen esityksessä uudelleen järjestämisen tarpeen perustelut eivät pohjautu kuntakokeilujen arviointiin. STTK pitää tätä valitettavana.
- STTK pitää riskinä palveluiden rahoitusta yleiskatteisen peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän kautta. STTK katsoo, että valtionrahoituksen korvamerkintää tulisi harkita vakavasti osana uudistusta.
- STTK pitää 20 000 henkilön työvoimapohjaa ehdottomana miniminä palveluiden hoitamiseksi lain edellyttämällä tavalla.
- Voimaantulolain henkilöstöä koskevaa siirtymäsäännöstä (6 § Henkilöstön siirtyminen) tulisi täydentää viiden vuoden irtisanomissuojalla

Yleistä

STTK pitää hallituksen esityksen tavoitteita nostaa Suomen työllisyysaste pohjoismaiselle tasolle sekä tukea alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä edelleen kiitettävänä, vaikka työllisyyden kehitys onkin ollut hallituskauden aikana erittäin myönteinen.

STTK pitää erityisen valitettavana, että 1.3.2021 käynnistyneiden työllisyyden kuntakokeilujen vaikutuksista työllisyyteen ei ole vielä kattavaa arviointia.

Taina Vallander

23.1.2023

Näin ollen hallituksen esityksessä uudelleen järjestämisen tarpeen perustelevat ratkaisut eivät perustu aidosti nykytilan arviointiin. Myös järjestämisvastuun siirron kytkeytyminen alueiden elinvoimaan jää esityksessä melko ohuesti perustelluksi ja käsitelmäärittely puutteelliseksi.

STTK pitää perusteltuna, että ne tehtävät, jotka eivät siirtyisi kunnille hoitaisi pääosin KEHA-keskus. Valtion kokonaisvastuu järjestelmän yleisestä toimivuudesta toteutuisi seurannalla, laillisuusvalvonnalla sekä valtakunnallisten tietojärjestelmien ylläpidolla.

STTK katsoo, että myös esimerkiksi nuorille suunnattu Ohjaamo- ja Onni-toiminta sekä maahanmuuttajien työllistymis- ja yritysten kansainvälisen rekrytoinnin tukipalvelut hyötyisivät keskitetystä, valtakunnallisesta ohjauksesta, paikallisesti järjestettynä. Näin palveluiden saatavuus, tasalaatuisuus sekä riittävä rahoitus voitaisiin nykyistä peremmin taata koko maassa. Erityiset palvelut edellyttävät myös erityistä ja päivittyvää osaamista niitä tuottavalta henkilöstöltä.

Työvoima- ja yrityspalveluiden yleiskatteinen rahoitus

STTK pitää tärkeänä, että valtiolla säilyy viimekätinen vastuu työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. STTK näkee riskinä työvoima- ja yrityspalveluiden rahoituksen yleiskatteisen peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän kautta. Täysimääräinen rahoitus, kuntien laaja liikkumavara ja kuntien oman panostuksen vaihtelevuus voivat heikentää palveluiden yhdenvertaisuutta eri puolilla maata. Yleiskatteellinen työttömien määrään perustuva järjestelmä ei myöskään luo kunnille riittäviä kannusteita vähentää työttömyyttä tai kehittää työllisyyttä alueellaan. STTK katsoo, että valtionrahoituksen korvamerkintää tulisi harkita vakavasti osana uudistusta.

Voimakkaasti hajautetun palvelujärjestelmän yhteiskunnallinen vaikuttavuus edellyttää kannustavaa rahoitusmallia, joka muodostaa tärkeän taloudellisen ohjauskeinon valtiolle. Näin työllisyyttä tavoitteellisesti hoitava kunta, hyötyisi siitä myös taloudellisesti.

Esityksen pohjalta kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksessa laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan rahoitusta. Rahoitusvastuu koskisi myös työnhakijan palvelun ajalta maksettavaa työttömyysetuutta. Portaittain nousevan rahoitusvastuun uskotaan ehkäisevän pitkäaikaistyöttömyyden syntymistä ja ohjaavan resursseja myös pidempään työttömänä olleiden palveluihin. Kunnille tulee esityksen mukaan myös merkittävästi nykyistä enemmän rahoitusvastuuta maahanmuuttajille maksettavasta työmarkkinatuesta.

Taina Vallander

23.1.2023

Työllisyysalueen työvoimapohja

STTK pitää 20 000 henkilön työvoimapohjaa ehdottomana miniminä palveluiden hoitamiseksi lain edellyttämällä tavalla. Tätä pienemmät työllisyysalueet tuskin kykenevät tarjoamaan aitoja edellytyksiä yritystoiminnalle ja työllistymiselle. Tilanteessa, jossa kunnan tai työllisyysalueen asukasmäärä laskee lähelle 20 000 henkilön alarajaa, olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin lain edellyttämän työvoimapohjan saavuttamiseksi. STTK suhtautuu varauksellisesti poikkeusmahdollisuuteen 20 000 henkilön alarajasta.

STTK pitää perusteltuna, että henkilöasiakkaalla säilyy mahdollisuus tietyissä tilanteissa hakea palvelua muulta kuin kotikuntansa työvoimaviranomaiselta. Näin voidaan varmistaa esimerkiksi kielellisten oikeuksien toteutuminen henkilöasiakkaan kohdalla.

Henkilöstön asema

STTK katsoo, että lakiin tulisi lisätä säännös henkilöstön irtisanomissuojasta. Voimaanpanolain henkilöstöä koskevaa siirtymäsäännöstä (6 § Henkilöstön siirtyminen) tulisi täydentää viiden vuoden irtisanomissuojalla. Viiden vuoden määräaikana työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta työsopimuslain tai kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain tarkoittamilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla.

Lisätietoja

Taina Vallander, johtaja, STTK ry
taina.vallander(at)sttk.fi
p. 040 1841 464